

VERTINIMAS MOKYMUISI: UŽDUOTYS MOKYMOSI PROCESĖ, GRĮŽTAMOSIOS INFORMACIJOS SVARBA

Alevtina Gromyka

Vilniaus A. Puškino vidurinės mokyklos mokytoja metodininkė

Formuojamojo vertinimo sėkmės kriterijai

Mokymosi pasiekimų vertinimas, taikant formuojamąjį vertinimą, – viena svarbiausių mokymosi rezultatų gerinimo priemonių. Taikydamas formuojamąjį vertinimą, mokytojas pasidalija atsakomybe su mokiniais už jų mokymosi pasiekimus. Tai vertinimas, grįstas susitarimais ir bendradarbiavimu. Mokiniais reikia suteikti daugiau galimybių savarankiškai formuluoti savo mokymosi tikslus ir uždavinius, pasirinkti mokymosi turinį, planuoti savo veiklą. Individualizuoti mokymą – vadinasi, mokyti atsižvelgiant į kiekvieno mokinio asmenybę. O mūsų, t. y. mokytojo ir kiekvieno mokinio bendras tikslas, – pagerinti jo mokymosi pasiekimus.

Keldami savo pasiekimų lygį, mokiniai kartu su mokytoju gali kurti jiems aktualius mokymo(si) scenarijus, atitinkančius jų galimybes ir žinių lygį. Mokiniais suvokus, kur jiems reikia toliau judėti ir kaip jie turi dirbti kartu, siekdami iškelto tikslo, reikia suderintų mokytojo ir mokinių pastangų, geriausių mokymo bei vertinimo priemonių. Ne mažiau svarbu ir patrauklus turinys bei įdomus dėstymas.

Norint palaikyti individualų požiūrį į mokymą ir sukurti ugdymo sistemą, atitinkančią iškeltą tikslą, būtina rasti naujų būdų, kaip sujungti mokymą, dėstymą ir vertinimą. Todėl galima teigti, kad mokymą, nukreiptą į asmenį, sudaro toliau išvardijamų veiksmų visuma:

- informuoti mokinius apie mokymo tikslus ir vertinimo kriterijus;
- įtraukti mokinius į kriterijais pagrįstą įsivertinimo procesą;
- užtikrinti grįžtamąjį ryšį, padedantį mokiniams nustatyti jų tolesnius žingsnius (veiksmus) ir jų įgyvendinimo būdus.

Pagrindinis mokinių mokymosi pasiekimų vertinimo tikslas – nustatyti, kaip įgytų mokymosi rezultatų lygis atitinka iš anksto iškeltus tikslus. Vertinama tam, kad:

- mokinys atkreiptų dėmesį į mokymosi tikslus ir sėkmės pasiekimo kriterijus;
- nukreiptų kiekvieno mokytojo veiksmus, siekiant tobulinti kiekvieno mokinio individualaus ugdymo būdus ar priemones, būtent:
  - pateikti mokiniams informacijos, reikalingos priimant sprendimus dėl tolesnio mokymo(si) (kur nukreipti savo pastangas, į ką sutelkti daugiau dėmesio, ką pagerinti, ką pataisyti, prie ko dar papildomai padirbėti);
  - formuoti mokinių įsivertinimo įgūdžius;

- reguliariai palaikyti grįžtamąjį ryšį su mokiniais;
- motyvuoti mokinius tolesniam tikslingam mokymui(si).
- Pateikti informaciją:
  - mokiniams apie darbo kokybę;
  - mokytojams apie mokinių progresą;
  - tėvams ir bendruomenei apie mokymosi rezultatų pasiekimo lygį.

Siekdamas patirti vertinimo sėkmę, mokytojas tarp savęs ir klasės turi nustatyti tiesioginius ir grįžtamuosius ryšius. Tiesioginis ryšys – mokytojo įtaka klasei. Grįžtamasis ryšys – klasės įtaka mokytojui.

Eidos konspektas kaip grįžtamojo ryšio būdas

Kiekvienas mokytojas, pradėdamas nagrinėti naują temą, sau užduoda klausimus: kaip išlaikyti mokinių susidomėjimą tema? kaip teksto skaitymo procesą padaryti patrauklų? kaip mes galime suprasti, kad mums tai pavyko? Tam reikalingas *grįžtamasis ryšys*.

Viena produktyviausių tokio ryšio formų yra mokinių kūrybiniai darbai, o *eidos konspektas* – viena iš jų.

Eidos konspektas – tai kritinio mąstymo vystymo būdas, kurio vienas iš tikslų – per skaitymą ir rašymą mokyti mokinius savarankiškai apmąstyti, struktūruoti ir perteikti gautą informaciją. Metodas įdomus tuo, kad daugelis jo veiklos būdų leidžia formuoti asmeninę, pažintinę, komunikavimo ir kūrybiškumo kompetencijas.

Kas yra eidos konspektas?

Eidos (gr. *éidos* –išvaizda, įvaizdis) – senosios graikų filosofijos ir literatūros terminas. Pirminė jo reikšmė – *tai kas matoma, išorė*.

Konspektas – trumpas kokio nors turinio atpasakojimas ar užrašai. (S. Ožogov, „Rusų kalbos žodynas“ [Ожегов С. И. Словарь русского языка])

Eidos konspektas sujungia savyje pamatinį konspektą (teorines žinias) ir kūrinio iliustracijas.

Sudarant eidos konspektą suaktyvinami abu smegenų pusrutuliai, įsijungia loginis ir vaizdinis mąstymas.

Skiriamos trys eidos konspektų rūšys:

- 1) spalviniai (grindžiami spalvų simbolika);
- 2) grafiniai (grindžiami schemomis, grafikais);
- 3) meniniai (grindžiami piešiniu, fotografija ar koliažu).

Darbo su eidos konspektu privalumai:

- padeda susikurti vaizdą, sukurtą dailininko, matomą mokinio akimis (mokytojo ir mokinio dialogas);
- padeda patikrinti kūrinio suvokimo lygį, o kartais ir kūrybingumą, nes eidos konspekto komentaras parodo, kiek giliai mokinys suvokė tekstą;
- reikalauja iš mokinio savarankiško darbo, renkantis temą, įvaizdžius (vaizdus), moko jį tiriamosios veiklos;
- ugdo mokinio kūrybiškumą, integruoja įvairias meno rūšis: literatūrą, dailę;
- ne taip gerai pasiruošusiam skaitytojui eidos konspektas, sudarytas bendraklasių, gali būti tam tikru pagalbininku skaitant: moko lyginti įvairias nuomones.

TAI SVARBU! Mokinių darbuose netaisomos klaidos, siekiant nesugriauti vizualinės estetikos. Klaidos ir trūkumai aptariami su mokiniais. Komentarus mokytojas užrašo kitoje lapo pusėje, kur taip pat gali būti ir mokinio paaiškinimai, padedantys mokytojui teisingai traktuoti mokinio darbą.

Taigi eidos konspektas suteikia galimybę pamokoje organizuoti mokomąsias probleminio mąstymo situacijas, parengti lyginamosios analizės taisykles aptariant kūrinių idėjas literatūros pamokose arba išsakant diskusines nuomones gimtosios kalbos pamokose. Naudojant eidos konspektą, leidžiama pasikviesti į tekstą, pasikviesti į žodį, o per žodį pažinti save.

Taip organizuojant darbą su tekstu, pasiūlyta medžiaga rimtai apmąstoma, o tai lemia ir kokybiškesnį mokymo(si) rezultatą.

Pridedami mokinių kūrybinių darbų (eidos konspektų) pavyzdžiai:

Эйдос-конспект «Мертвые души»

Чичиков

Делец - подлец

Чичиков- кошелёк,
потому что всю жизнь
следует совету отца
«копить копейчку»

Он делец, и все действия
направлены на то, чтобы
скопил капитал. Умеет
подстраниваться под
людей и обстоятельства.

Манилов

Сентиментальный мечтатель

Манилов- беседа,
Потому что он
Мечтатель, а
Беседу он называл
«Храм уединенного
размышления»

Он мечтатель и все, что
планирует, остаётся на
уровне мечты.

Ноздрев

Исторический человек

Ноздрев- карта,
потому что он
игрок, любит
азартные игры
« имел страстишку
к картам», всё ставит на карту

Исторический человек,
имел страсть нагадить
близкому, чуткий нос,
за версту чуял ярмарку.

Коробочка

Скопидомка

Коробочка-
курица, потому
что она «дубинноголовая»
«тулая курица»

Скопидомка, копил
всё, нужно-не нужно.
«авось пригодится»

Собакевич

Кулак

Собакевич- кулак,
Потом что если
он схватит, то
уже не отпустит.

хитрый пройдоха,
наглый делец, которого
трудно провести

Плюшкин

прореха на человечестве

Плюшкин- прореха,
Потому что у него
Все ветхое и множество
Ненужных вещей

жадный человек,
ворует у своих
крестьян, хранит
не нужные предметы

